

DÜNDEN BUGÜNE KÜRT SORUNU VE PKK

Dr.M. Sadi BİLGİÇ

DÜNDEN BUGÜNE

KÜRT SORUNU VE PKK

Dr. M. Sadi BİLGİÇ

Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi
Wise Men Center For Strategic Studies

Mecidiyeköy Yolu Caddesi No:10 Celil Aęa İş Merkezi
Kat:9 Daire:36 Mecidiyeköy / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 212 217 65 91 - Faks: +90 212 217 65 93
www.bilgesam.org bigesam@bilgesam.org

Atatürk Bulvarı Havuzlu Sok. No:4/6
A. Ayrancı / Çankaya / Ankara / Türkiye
Tel : +90 312 425 32 90 - Faks: +90 312 425 32 90

Copyright © ARALIK 2014

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Yayının hiçbir bölümü Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezinin (BİLGESAM) izni olmadan elektronik veya mekanik yollarla çoğaltılamaz. Bu kitapta yer alan görüşler yazarına aittir.

ISBN: 978-605-9963-05-3

Baskı & Cilt:

SAGE Yayıncılık Rek.Mat.San.Tic.Ltd.Şti.
Kazım Karabekir Caddesi Kültür Çarşısı No:7 / 101-102
İskitler – Ankara www.bizimdijitalmatbaa.com

KISALTMALAR DİZİNİ

- AB: Avrupa Birliği
- ABD: Amerika Birleşik Devletleri
- AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
- AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi
- AKPM: Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi
- AP: Avrupa Parlamentosu
- ARGK: Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu (Arteşe Rızgariya Gele Kürdistan)
- BAE: Birleşik Arap Emirlikleri
- BDP: Barış ve Demokrasi Partisi
- BELDES: Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi
- BİLGESAM: Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi
- BM: Birleşmiş Milletler
- BMGK: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
- BOP: Büyük Ortadođu Projesi
- CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
- DDKD: Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri
- DDKO: Devrimci Dođu Kültür Ocakları
- DGM: Devlet Güvenlik Mahkemeleri
- DHA: Dođan Haber Ajansı
- DİHA: Dicle Haber Ajansı
- DTK: Demokratik Toplum Kongresi
- DTP: Demokratik Toplum Partisi
- ERNK: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (Eniya Rızgariya Netewa Kurdistan)
- ETA: İspanya Bask Bölgesi Bağımsızlık Örgütü (Euskadi Ta Askatasuna)
- EUROPOL: Avrupa Polis Birliği
- FEK-BEL: Belçika Kürt Dernekleri Federasyonu
- GAP: Güneydođu Anadolu Projesi
- HAK-PAR: Hak ve Özgürlükler Partisi
- HDK: Halkların Demokratik Kongresi

HDP: Halkların Demokratik Partisi
HPG: Halk Savunma Güçleri
HRK: Kürdistan Kurtuluş Birliği-Hezen Rızgariya Kürdistan
HSYK: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HÜDA-PAR: Hür Dava Partisi
ICG: Uluslararası Kriz Grubu
İŞİD: Irak-Şam İslam Devleti
İKDP: İnan Kürdistan Demokrat Partisi
IRA: İrlanda Cumhuriyet Ordusu (Irish Republican Army)
JİTEM: Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Teşkilatı
KADEK: Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (Kongreya Azadî û Demokrasiya Kurdistanê)
KAWA: Kürdistan Proleterya Birliği
KCK: Kürdistan Halklar Topluluğu (Koma Ciwaken Kürdistan)
KDKM: Kamu Düzeni ve Güvenliđi Müsteşarlığı
KDP: Kürdistan Demokratik Partisi
KDRP: Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi
KJB: Yüksek Kadınlar Topluluğu (Koma Jînên Bilind)
KKK: Kürdistan Demokratik Konfederalizmi (Koma Komalen Kürdistan)
KKP: Kürdistan Kurtuluş Partisi
KNK: Kürdistan Ulusal Kongresi
KODAR: Dođu Özgürlük Örgütü
KONGRA-GEL: Kürdistan Halk Kongresi
KONKURD: Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu
KÖYDES: Köylerin Altyapısını Destekleme
KYB: Kürdistan Yurtseverler Birliği (Yekîtiya Niştimanîya Kurdistan)
LTTE: Tamil Kaplanları
MHP: Miliyetçi Hareket Partisi
MİT: Milli İstihbarat Teşkilatı
MKYK: Merkez Karar Yönetim Kurulu
MYK: Merkez Yürütme Kurulu

NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)

OHAL: Olağanüstü Hal

ÖSB: Öz Savunma Birlikleri

PÇDK: Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi

PDK-T: Kürdistan Demokrat Partisi (Partiya Demokrata Kürdistan-Türkiye)

PJAK: Kürdistan Özgür Yaşam Partisi

PKK: Kürdistan İşçi Partisi

PWD: Yurtsever Demokrat Partisi

PYD: Demokratik Birlik Partisi

Rizgari: Kürdistan Kurtuluş Partisi

SODES: Sosyal Destek Programı

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

SSK/SGK: Sosyal Sigortalar Kurumu/ Sosyal Güvenlik Kurumu

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TEPAV: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

TİP: Türkiye İşçi Partisi

TKDP: Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi

TMK: Terörle Mücadele Kanunu

TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

UKAM: Uluslararası Kültürel Araştırmalar Merkezi

UKG: Uluslararası Kriz Grubu

UKM: Ulusal Kurtuluş Mücadelesi

UKO: Ulusal Kurtuluş Ordusu

USAK: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

YDG-H: Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi

YDGK-H: Yurtsever Devrimci Genç Kadın Hareketi

YEK-KOM: Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu

YPG: Halk Savunma Birlikleri (Yekatiye Parastina Gel)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ _____	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜRT SORUNU VE PKK _____	5
Kürtlere ve Kürt Sorununa Tarihsel Bakış _____	5
Osmanlı Döneminde Kürtler _____	5
Kurtuluş Savaşı'nda ve Cumhuriyet Dönemi'nde Kürtler _____	9
PKK'nın Tarihçesi ve Yapısı _____	18
PKK'nın Kısa Tarihçesi _____	18
PKK'nın Başlangıçtaki Genel Yapısı _____	23
Kürdistan Halklar Topluluğu (KCK-Koma Ciwaken Kürdistan) _____	27
PKK'nın Stratejisi ve Uyguladığı Taktikler _____	32
PKK'nın Başlangıç Dönemindeki Stratejisi _____	32
PKK'nın Eğitim Dokümanlarında Yer Alan Teorik Taktik Esaslar _____	35
PKK'nın Hayata Geçirebildiği Taktikler ve Eylem Türleri _____	39
Örgütün Stratejisindeki Değişim _____	53
Örgütün Son Dönemde Uyguladığı Taktikler _____	58

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRLE MÜCADELE _____	61
Dünyada Uygulanan Terörle Mücadele Stratejileri _____	61
PKK ile Mücadelede Türkiye'de Uygulanan Strateji _____	64
Türkiye'de Taktik Düzeyde Terörle Mücadele _____	68
Klasik Yöntem (Silahlı Güçle Mücadele Yöntemi) _____	68
Halkla Birlikte Mücadele Yöntemi _____	71
Halkla Birlikte Mücadele Yönteminin Uygulanması _____	71
Taktik Düzeydeki Mücadele Yöntemlerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi _____	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI, DEMOKRATİK

AÇILIM VE OSLO SÜREÇLERİ _____	80
Demokratikleşme Çabaları _____	80
Demokratik Açılım ve Oslo Süreçleri _____	94
Demokratik Açılım ve Oslo Sürecinin Değerlendirilmesi _____	104
Demokratik Özerklik _____	109
KCK Operasyonları _____	121

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇÖZÜM SÜRECİ _____ 124

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı _____	134
Çözüm Sürecine Halkın Bakışı _____	136
Çözüm Sürecinde PKK Cephesinde Yaşanan Önemli Gelişmeler ve Yapılan Eylemler _____	145
PKK'nın Yurtiçi Faaliyetleri _____	155
PKK'nın Türkiye Dışındaki Faaliyetleri _____	158
Kronolojik Olarak Çözüm Süreci ve Sürecin Analizi _____	167
Küresel ve Bölgesel Gelişmeler _____	232
Süreç Nereye Gidebilir? _____	243
PKK'nın Kontrolünde Oluşacak Özerk Bir Yönetimde Kürtlerin Başına Neler Gelebilir? _____	251
Bölünme Endişesi Paranoya mı? _____	251
Bugüne Kadar Bütün Yollar Denendi mi? _____	259
Kürtler Türkiye'de Beraber Yaşamak İstemiyor mu ? _____	264
Türkiye'nin Önündeki Hareket Tarzları _____	267

BEŞİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER _____ 274

Öneriler _____	284
----------------	-----

EKLER

EK-1: PKK ÖZEL GENİŞLETİLMİŞ YÖNETMELİK _____	294
EK-2: EYALET TOPLANTISINA SUNULAN 6 AYLIK I. BÖLGE RAPORU	372
EK-3: KCK SÖZLEŞMESİ _____	382
EK-4: OSLO GÖRÜŞMELERİ TAM METNİ _____	430
EK-5: İMRALI GÖRÜŞMESİ TUTANAĞI TAM METNİ _____	448
EK-6: KONGRA GEL 9. GENEL KURULU'NDA KABUL EDİLEN 'SİYASİ TUTUM BELGESİ' _____	465
EK-7: DEMOKRATİK ÖZERK KÜRDİSTAN MODELİ TASLAĞI _____	469
EK-8: KCK/KONGRA-GEL 9. GENEL KURULU SONUÇ BİLDİRGESİ____	489
EK-9: ÇÖZÜM SÜRECİYLE İLGİLİ ÖNEMLİ FAALİYETLER/OLAYLAR KRONOLOJİSİ _____	494
EK-10:"TÜRKİYE VE PKK: BARIŞ SÜRECİNİ KURTARMAK" İSİMLİ RAPORUN ÖZETİ _____	571
KAYNAKÇA _____	580

GİRİŞ

Osmanlı'nın son döneminden itibaren önce kültürel, sonra siyasi anlamda ortaya çıkmaya başlayan Kürtçülük faaliyetleri, Cumhuriyet Dönemi'nde bazı isyanlarla kendini belli etmiş ise de esas itibariyle 1960 Anayasası'nın sağladığı özgürlükçü ortamda daha fazla görünür hale gelmiştir. Bu dönemde başlangıçta sol hareketler içerisinde yer alan ve ondan etkilenen siyasi Kürtçülük hareketleri 12 Mart döneminden sonra silahla tanışmış ve yöntem olarak silahlı mücadeleye başlamıştır. PKK böyle bir altyapı üzerinde doğmuş ve diğer Kürt grupları kanlı eylemlerle sindirerek kısa zamanda baskın bir örgüt haline gelmiştir.

Kürt Sorunu ve PKK ile ilgili olarak kamuoyunda farklı görüşler tartışılmaktadır. Bazıları Kürt Sorununu kabul etmemekte ve PKK'nın faaliyetlerini ve eylemlerini bir terör faaliyeti olarak ele almaktadır. Bazıları da Kürt Sorununun varlığını demokratikleşme sorunu olarak kabul etmekte; buna rağmen, PKK'nın dışarıdan destekli Türkiye'yi bölmeye ve zayıflatmaya çalışan bir terör örgütü olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle PKK'ya yakın bir diğer grup ise, PKK'nın faaliyetlerini Kürt Sorununun bir parçası ve sonucu olarak görmekte; aslında Kürt Sorunun uzun yıllardan beri çeşitli isyanlar şeklinde var olduğunu, PKK'nın ise son isyan olduğunu dile getirmektedir. Ancak bakış açısı ne olursa olsun, 30 yıldır devam eden PKK terörü Türkiye'nin son yıllarda karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlarından birisi olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmanın birçok amacı vardır: Birincisi, hem Kürt hem de PKK sorununun geçmişten günümüze ele alınarak konunun bir bütün olarak değerlendirilmesi ve böylece daha kolay anlaşılması sağlanarak bir sonuca ulaşılabilmesini mümkün kılmaktır. İkincisi, PKK'nın uyguladığı strateji ve taktiklerle buna karşı yürütülen mücadele ve sonuçlarının incelenerek, PKK'nın gücünün ve işlevinin gerçekçi olarak değerlendirilmesine ve özellikle güvenlik boyutundaki mücadele bakımından dersler çıkarılmasına imkân sağlamaktır. Üçüncüsü ise, "Demokratik Açılım" ile "Oslo Süreci"

Dünden Bugüne Kürt Sorunu ve PKK

ni kısaca gözden geçirerek ve halen devam etmekte olan “Çözüm Süreci” ni ise biraz daha ayrıntılı olarak inceleyerek sorunun nereye doğru gitmekte olduğunu tespit etmeye çalışmaktır.

Bu çalışma, sorunun bir bütünlük içerisinde ve çok yönlü olarak anlaşılmasına imkân sağlaması ve bir zaman eksenindeki akışı ve gelişmeleri kapsaması itibariyle de sorunun geldiği noktadan gitmekte olduğu istikameti ortaya koyması bakımından da önem taşımaktadır. Bu yönüyle Çözüm Sürecinin gerçekçi bir zeminde ilerlemesine sağlayacağı katkıyla, sürecin yönetimine de olumlu ve gerçekçi bir destek niteliğinde olacağı düşünülmektedir.

Çalışma tamamen açık kaynaklara dayalı olarak hazırlanmış ve ayırım yapılmaksızın bütün kaynaklardan istifade edilerek özellikle objektif olmaya gayret edilmiştir. Ayrıca provokatif veya propaganda nitelikli haber ve dokümanlara itibar edilmemiş, teyitli olan bilgilerin kullanılmasına özen gösterilmiştir. Çalışma kimseyi hedef almadığı gibi, kimseye yaranma ihtiyacı da duymadan sadece bilimselliği ön plana almış ve objektif bilgilere dayalı gerçekçi analizler yapmayı hedeflemiştir.

Kitap beş bölüm ve 10 ekten oluşmaktadır. Birinci bölümde; önce Kürt Beyliklerinin 16. yüzyılda Osmanlı Devleti’ne katılmalarından itibaren günümüze kadar yaşanan süreç kısaca özetlenmekte ve Kürt Sorunun ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı irdelenmektedir. Sonra PKK’nın kısa tarihçesi, yapısı ve KCK ile ilgili bilgi özet olarak verilmektedir. Ayrıca bu bölümde; PKK’nın stratejisi, uygulamaya çalıştığı taktikler ve son dönemde stratejisinde yaptığı değişiklikler anlatılmaktadır. Bu kapsamda, PKK’nın silahlı eylem ve faaliyetlerinin teorik çerçevesi, operasyonlarda ele geçirilmiş “Özel Genişletilmiş Yönetmelik” isimli örgütsel bir dokümana dayandırılarak açıklanmakta ve bu doküman kitapta ek olarak da yer almaktadır. PKK’nın teorik çerçevede tasarladığı strateji ve taktikleri ne derece hayata geçirebildiğine ilişkin uygulama boyutu ise, alt kademelerden gönderilen raporlara istinaden hazırlanan ve Murat Karayılan’ın imzasıyla yayınlanan “Kürdistan’da Askeri Çizgi” isimli kitaptan yapılan alıntılarla bizzat örgütün değerlendirmeleri bağlamında ele alınmaktadır.

Dünden Bugüne Kürt Sorunu ve PKK

İkinci bölümde ise terörle mücadele boyutu incelenmektedir. Bu kapsamda önce dünyadaki birçok ülkede uygulanmış terörle mücadele stratejileri özetlenmekte, sonra Türkiye’de uygulanan mücadele stratejisi kısaca ele alınmaktadır. Ayrıca, güvenlik boyutuyla ilgili olarak taktik düzeydeki mücadele yöntemlerinden iki ana yöntem ayrıntılı olarak irdelenmektedir.

Üçüncü bölümde; Türkiye’de demokratikleşme çabaları ve bu kapsamda hayata geçirilen projeler özet olarak ele alınmakta, müteakiben “Demokratik Açılım” ve “Oslo Süreci” incelenmektedir. Ayrıca bu bölümde çok tartışılan demokratik özerkliğin ne anlama geldiği, PKK’nın yayınlarından yapılan alıntılarla açıklanmaktadır.

Dördüncü bölümde ise, “Çözüm Süreci” ayrıntılı olarak incelenmekte ve bu kapsamda yaşanan gelişmeler ele alınmaktadır. Ayrıca, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda çekince konulan maddeler ile süreçte Kandil’in tutumu gözden geçirilmekte ve sürece halkın bakışı, alan araştırmalarına dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Müteakiben; Çözüm Süreci esnasında PKK cephesinde yaşanan gelişmeler anlatılmakta, kronolojik olaylar çerçevesinde sürecin analizi yapılmakta ve son dönemde küresel ve bölgesel ortamda meydana gelen gelişmelerin sürece olan muhtemel etkileri incelenmektedir. Bu bölümde son olarak, mevcut veriler ışığında sürecin nereye gidebileceği, trend bu şekilde devam ettiği takdirde Kürt halkının başına ileride neler gelebileceği ve sorunun çözümü konusunda bütün yolların denenip denenmediği konusu ile Türkiye’nin önünde bulunan hareket tarzları analiz edilmektedir.

Beşinci bölüm olan son bölümde ise genel bir değerlendirme yapılarak sonuca ulaşmakta ve önerilerde bulunmaktadır.

Bu çalışmanın, ülkemize çok ciddi maliyetler getiren, 40 bin civarındaki insan kaybı yanında yüz milyar dolarlarla ifade edilen ekonomik kayba neden olan bu sorunun, propagandaların etkisinden uzak olarak bütün yönleriyle daha gerçekçi bir şekilde değerlendirilebilmesine katkı sağlayacağını ümit ediyorum. Ayrıca yürütülmekte olan Çözüm Sürecinin, ülkemizin geleceğine, birlik

Dünden Bugüne Kürt Sorunu ve PKK

ve beraberliğimize zarar vermeden başarılı olmasını gönülden temenni ediyor; bu çalışma ile en ufak bir katkı sağlamak mümkün olduğu takdirde bundan büyük memnuniyet duyacağımı belirtmek istiyorum.

Kitabın hazırlanmasında bana sabırlarıyla destek olan eşime ve çocuklarıma, kitabın gözden geçirilmesinde ve basıma hazırlanmasında bana yardımcı olan Dr. Salih Akyürek'e, F. Serap Koydemir'e ve M. Ali Yılmaz'a teşekkür ediyorum.

Dr. M. Sadi Bilgiç